

10. ડાંગવનો અને...

પ્રસ્તાવના

*મહેન્દ્રસિંહ પરમાર. મિત્રો તેમનું પુરુનામ છે મહેન્દ્રસિંહ તખ્તસિંહ પરમાર. તેમનો જન્મ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના કુકણા ગામમાં થયો હતો. ભાવનગરની યુનિવર્સિટી ના ભાષાભવનમાં તેઓ અધ્યક્ષ તરીકે કામગીરી બજાવે છે તેમજ તેઓ વાર્તાકાર, વિવેચક અને દિગ્દર્શક તરીકે પણ જાણીતા છે.

પ્રસ્તુત નિબંધ એ ‘રખડુ નો કાગળ’ માંથી લેવામાં આવ્યો છે. લેખક પોતે કરેલા નર્મદા નદી અને ડાંગના જંગલોના પ્રવાસ દરમિયાન થયેલા અનુભવોનું સુંદર વર્ણન કરતો પત્ર પોતાના પિતાને લખે છે. જેમાં પોતાના રખડું એટલેકે સતત ફરતા રહેવાનો સ્વભાવ, સંવેદનશીલ હૃદય અને કુદરતના આ સૌંદર્ય ને માણવાની દ્રષ્ટિ છતી થાય છે. તો ચાલો આપણે આ પાઠનો અભ્યાસ કરીએ.

સ્વાધ્યાય

1. નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી લખો.

1. અંકલેશ્વરને મિત્રો મજાકમાં શું કહેતા ?

- (A). અંકલ ઈશ્વર.
- (B). ઔદ્યોગિક મથક.
- (C). ગંદકેશ્વર.
- (D). દુર્ગધેશ્વર

2. શેના કારણે સાગનાં ઝાડ શણગારેલા લાગે છે ?

- (A). લાઈટના કારણે.
- (B). આગિયાના કારણે.
- (C). બીજા વૃક્ષોને કારણે.
- (D). ફૂલ-ફળથી.

2. નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો.

1. શાના માનમાં આદિવાસીઓ ફટાકડા ફોડતા હતા ?

ઉત્તર. આદિવાસીઓ મૃત્યુના માનમાં ફટાકડા ફોડતા હતા.

2. ગિરીમાળનો ધોધ કઈ નદી પરથી પડતો હતો ?

ઉત્તર. ગિરિમાળ નો ધોધ ગીરા નદી પરથી પડતો હતો.

3. નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ લીટીમાં ઉત્તર આપો.

1. લેખકની મુસાફરી યાત્રા બની રહેતી કારણ કે...

ઉત્તર. લેખકની મુસાફરી યાત્રા બની રહેતી કારણકે મુસાફરી દરમિયાન લેખકની સઘળી વૃત્તિઓ ઠરી ઠામ થઈ જતી. ડાહીડમરી બની જતી. લેખકને મુસાફરી દરમિયાન પરમતા અને ભવ્યતા બંનેનો નજદીકી અને બારીકી અનુભવ થતો અને એમાં લેખક પોતે પોતાનું સઘળું અસ્તિત્વ નાનું થતું અને ઓગળતું અનુભવતા આમ દરેક મુસાફરી લેખક માટે કોઈને કોઈ યાત્રા બની રહેતી.

2. લેખક પોતાને ટચુકડા બુભુક્ષુ માછીમારો સાથે સરખાવે છે કારણ કે ...

ઉત્તર. લેખક પોતાને ટચુકડા બુભુક્ષુ માછીમારો સાથે સરખાવે છે, કારણ કે જેમ માછીમારો જાળ નાખીને માછલાઓની રાહ જોતા ઉભા હોય તેમ લેખક એકરૂપ બની ગયેલા નદી, ધોધ અને તળાવને જોવા રહી જાય છે પાણીનું આ રૂપ તેમના સાહિત્યનું પણ રૂપ બને છે અને એવી તેજસ્વી ગતિએ લેખકના સાહિત્યની ભાષાની ઉર્જા જન્મે છે.

4. નીચેના પ્રશ્નોના સાત-આઠ લીટીમાં ઉત્તર આપો.

1. આહવાની વનસંપદાના મનોહર રૂપનું વર્ણન કરો.

ઉત્તર. આહવાની વન સંપદાનું આહીમ અને મનોહર રૂપ જોઈ લેખક ઘાયલ જ થઈ ગયા. સનસેટ પોઈન્ટની ઉંચાઈ એથી નીચેની આખી રંગભૂમિ જોવા જેવી છે. એની રંગ રમણા અદ્ભુત છે. ઉપરથી નીચે જોઈએ તો માનવ-વસવાટ ની ઝાંખી કરાવતા રતુમડા પત્તાના હોય તેવા ઘર છે. અને તે ઘર સુધી લઈ જતી ભૂખરા રંગની સર્પાકાર કેડી છે. સૂર્ય સાથે હરીફાઈ કરવા મથતા સાગની અને જમીન પર પથરાયેલા ઘાસની પોતપોતાની લીલાશ છે. નયનરમ્ય અને નયનમનોહર શબ્દોનો ખરેખર અર્થ અહીં પ્રત્યક્ષ થાય છે. પવનની સાથે ઘુમરાઈને ઉપર વહી આવતા રંગ-ગંધ-અવાજના રૂપને ઊંડા શ્વાસ લેવાથી તેને આખા અસ્તિત્વમાં અનુભવાય છે. પવનની જાદુઈ લાકડી ફરે ત્યારે આ દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય ચલચિત્ર માં પરિવર્તન આવે છે. તાજા પડી ગયેલા વરસાદને લીધે આ રંગભૂમિનું સમીકરણ જ બદલાઈ જાય છે. આમ આહવાની આ મનોહર વન સંપત્તિને પ્રત્યક્ષ નિહાળો તો તેનો અલગ જ સ્વાદ અનુભવાય છે.

*